

Sak 10/09 HOVEDSATSINGSOMRÅDER 2010 - Strategidokument

Innledning

Innenfor rammene av prinsippprogrammet er det allerede vedtatt hvilke 3 områder YS særlig skal gjøre en innsats på i 2010. Satsingsområdene er i tråd med de målene YS har satt seg i prinsippprogrammet. De aktuelle områdene som ble besluttet i YS' representantskap den 16. juni 2009 er:

- Samfunnsansvar
- Kompetanse- og utdanningspolitikk
- Pensjonsreformen

Som tidligere forutsatt fremlegges nå et utfyllende strategidokument, som sier noe om retning og hva vi mer konkret ønsker å oppnå innenfor hvert av hovedsatsingsområdene.

YS Arbeidslivsbarometer ble presentert første gang på YS-konferansen 2009 og skal videreføres i minst fire år til. Barometeret skal være et instrument som måler trykket i norsk arbeidsliv og som gir oss kunnskaper vi kan nyttiggjøre oss på alle nivåer og fagområder i YS-systemet. I 2010 er det derfor spesielt viktig at barometeret forankres i hele hovedorganisasjonen, slik at potensialet blir synlig for flest mulig. Det vil bli avholdt et seminar der det vil bli lagt vekt på hvordan barometeret kan brukes som faktagrunnlag for forbundene med hensyn til både tariffpolitikk, tillitsvalgtopplæring og intern og ekstern kommunikasjon.

1. Samfunnsansvar som hovedsatsingsområde

Målsetting:

YS skal øke bevisstheten om samfunnsansvar blant våre forbund, tillitsvalgte og medlemmer.

Samfunnsansvar er blitt et viktig begrep både i næringslivet og blant myndighetene og politikere. Det finnes i dag ingen standard for hva samfunnsansvar egentlig er. En slik standard utgis først høsten 2010.

Regjeringen presiserte i Eierskapsmeldingen forventninger til selskapenes samfunnsansvar på ni områder: HMS, miljø, etikk, arbeid mot korrupsjon, samfunnssikkerhet, likestilling, omstillinger, forskning, utvikling og kompetansebygging og integrering og karrieremuligheter for andre grupper. Det vil

være helt naturlig og kanskje forventet at en organisasjon som YS engasjerer seg i dette tema. YS bør støtte Regjeringens ambisjoner om at norske selskaper skal være blant de fremste til å utøve samfunnsansvar og på den måten bidra til å styrke menneskerettighetenes stilling, skape anstendige arbeidsvilkår, ta vare på miljøet og bekjempe korrupsjon.

En god oppfølging på dette området vil være at hovedsatsingsområdet klima- og miljøpolitikk videreføres som en del av vårt samfunnsansvar. Gjennom YS internasjonale engasjement vil vi fortsette å være en pådriver for demokratiutvikling, menneskerettigheter, miljø og fattigdomsbekjempelse. YS skal jobbe for at norske bedrifter som driver internasjonal handel og/eller etablerer egen virksomhet i utlandet, respekterer faglige rettigheter og menneskerettigheter. I dette arbeidet følger vi opp Decent work agenda, det vil si arbeidet for økt bevissthet om produksjonskjeder og arbeidsforhold for arbeidstakere i andre land. Et fortsatt engasjement innenfor samarbeidsforumet mot svart økonomi er også viktig. Vi ser følgelig for oss at samfunnsansvar kan integreres i alt vi arbeider med.

YS bør også ta grep på hjemmebane ved å sette i system egne mål for samfunnsansvar og være tydelige på disse utad. Samfunnsansvar bør inngå som en naturlig øvelse i alt daglig arbeid, ved løpende fokus på egne handlinger. Vi skal fortsatt stille etiske- og miljømessige krav til samarbeidspartnere og leverandører, forsikre oss om at ansatte har rett til å organisere seg, at det drives etisk handel med mer. Det vil være naturlig for YS å ha et avsnitt om virksomhetens samfunnsansvar i årsrapporten.

2. Kompetanse – og utdanningspolitikk som hovedsatsingsområde

Målsetting:

Opprettholde høy sysselsetting, økt verdiskaping og bærekraftig utvikling av offentlig og privat sektor, gjennom å øke befolkningens kompetansenivå.

Det er en stor og viktig utfordring å snu den negative utviklingen vi har hatt det siste året når det gjelder antall personer utenfor arbeidslivet. Høy sysselsetting er en forutsetning for videreutvikling av velferdssamfunnet, og utdanning er sentralt i forhold til de utfordringer vi står overfor på dette området.

Et høyt kunnskaps- og utdanningsnivå i befolkningen er et velferdsgode i seg selv, men er også grunnlaget for en trygg økonomisk utvikling. Norsk arbeidsliv er i stor grad basert på arbeidskraft med høy kompetanse, og slik vil det også være i framtida. God og relevant utdanning er den beste individuelle plattform for å bli værende i arbeidslivet, og også det element som best bidrar til å jevne ut sosiale skjevheter i vårt samfunn. Utvikling og anvendelse av kunnskap og kompetanse er sentralt både i forhold til de samfunnsutfordringene vi står overfor, og i forhold til individuell utvikling som menneske og for demokratisk deltakelse i samfunnet.

Det store frafallet blant ungdom i videregående opplæring, spesielt innen fag- og yrkesopplæring, er alarmende. Fleksible og alternative opplæringsveier og metoder slik at utdanningssystemet kan fange opp og beholde flere ungdommer gjennom hele

opplæringsløpet, er viktig for å øke gjennomføringsgraden i videregående opplæring. Tilstrekkelig antall læreplaner er også et sentralt virkemiddel for bedre gjennomføring.

I perioder med nedgangskonjunktur blir høyere utdanning mer ettertraktet blant ungdommen. Flere unge søker seg direkte til høyere utdanning rett etter videregående skole når arbeidsmarkedet er vanskelig. Tilstrekkelig antall studieplaner må opprettes for å møte den økte etterspørselen.

Den viktigste enkeltårsaken til at personer blir støtt ut av arbeidslivet er lavt utdanningsnivå. Antall arbeidsplasser med kompetansekrav under videregående skoles nivå er redusert fra 30 % i 1986 til i underkant av 10 % i dag. Voksnes deltakelse i etter- og videreutdanning generelt, og innen videregående opplæring spesielt, er påkrevd for et bedre samsvar mellom tilbud og etterspørsel av kompetent arbeidskraft. Voksnes rett til videregående opplæring og rett til permisjon under utdanning kom på plass gjennom arbeidet med Kompetansereformen. Finansiering av livsopphold er imidlertid fortsatt en utfordring. Det å få på plass en finansieringsordning for voksne under utdanning er et nødvendig element i arbeidet for en vellykket etter- og videreutdanning. Det må også arbeides med å få på plass en modell for at voksne arbeidsledige med får mulighet til deltakelse i formell opplæring i en ledighetsperiode, slik at man får et bedre utgangspunkt for yrkesaktivitet i framtida og reduserer faren for utstøtelse fra arbeidslivet ved framtidige nedgangskonjunkturer.

YS må i 2010 være synlig og aktivt deltakende på alle sentrale arenaer innen kompetanse- og utdanningsfeltet i Norge for å være med på å påvirke og finne gode løsninger på de utfordringene vi står overfor. Aktuelle tiltak er tilstedeværelse og deltakelse på de arenaer der utdanning diskuteres både i form av deltakelse på møter, konferanser, og i utvalg og arbeidsgrupper. Det skal tas initiativ til å få satt utdanningspolitiske tiltak på dagsorden ved å være aktiv forslagsstiller til både departement og politikere, og få synliggjort YS sine standpunkter og forslag i media. Det må være en målsetning at YS blir representert i de råd og utvalg som er med på å forme og utvikle utdanningspolitikken i Norge. I denne forbindelse vil det være nødvendig med et bredt engasjement og deltakelse fra kompetanse- og utdanningspolitiske medarbeidere i YS-forbundene.

3. Pensjonsreformen som hovedsatsingsområde

Målsetting:

Sikre medlemmene gode pensjonsvilkår samtidig som arbeidslinja støttes. Sikre YS, medlemsforbundene og medlemmene størst mulig innflytelse over utvikling av pensjonsvilkår både sentralt og i den enkelte virksomhet.

Pensjonsreformen ble påbegynt i 2001 og skal iverksettes i 2011. Det betyr at arbeidet vil ha pågått i mer enn et tiår når reformen omsider er på plass. YS har hele tiden hatt pensjonsreformen som prioritert område og den vil fortsatt være det inntil reformen er endelig gjennomført.

I året som kommer vil nye viktige biter av reformen falle på plass. Innen offentlig sektor vil YS ha fokus på å gi de grupper som har behov for særaldersgrenser et

pensjonssystem som ivaretar behovet for å tre tidligere ut av arbeidslivet enn andre. Det innebærer at disse ordningene må tilpasses ny folketrygd, AFP og tjenestepensjon.

YS vil videre arbeide med å få videreutviklet det offentlige tjenestepensjonssystemet. Forutsigbarhet er et viktig element i arbeidet med tjenestepensjonsordninger. YS vil arbeide for at all opparbeidet rett til offentlig tjenestepensjon må holdes utenom levealdersjustering.

YS har gjennom hele arbeidet med pensjonsreformen i Norge støttet opp under målsettingen om arbeidslinja. YS vil derfor bl.a. fortsatt arbeide for at de offentlige tjenestepensjonsordningene skal gi ansatte anledning til å motvirke effekten av levealdersjustering før de fyller 67 år. En målsetning vil også være at mulighetene for å kombinere arbeid og pensjon i offentlig sektor styrkes.

I privat sektor bør de ansatte sikres større innflytelse over tjenestepensjonsordningene, for eksempel ved tariffesting. YS vil arbeide for å stoppe trenden ved at stadig flere mister gode ytelsesbaserte tjenestepensjoner, som erstattes med dårligere innskuddsbaserte ordninger.

Banklovkommissjonen har iverksatt arbeidet med å tilpasse lovgivningen for private tjenestepensjonsordninger til ny folketrygd. YS vil arbeide for å sikre at ytelsesbaserte ordninger også i fremtiden skal kunne benyttes og at det legges til rette for nye typer tjenestepensjon som er tilpasset ny folketrygd. Innskuddsbaserte tjenestepensjonsordninger må bedres. YS vil arbeide for at satsene i OTP økes til et langt høyere og anstendig nivå.

Også innen privat sektor må det etableres gode ordninger for grupper med særaldersgrense. I tillegg må pensjonsordning for sjømenn og andre grupper med egne ordninger på plass.

For alle grupper blir uførestønden viktig. Vi må sikre at arbeidstakere som av helsemessige årsaker ikke makter å fortsette i arbeid, får en pensjonsordning som gjør det mulig å opprettholde tilnærmet samme levestandard som før.